

Remissvar gällande ändringar i Smittskyddslagen

Sammanfattning

Utredningen *Ett smittskydd för framtiden (SOU 2026:25)* innehåller förslag till förändringar av smittskyddslagstiftningen med syfte att skapa ett mer ändamålsenligt, rättssäkert och modernt smittskydd. Bland annat föreslås att förhållningsregler ska användas mer restriktivt, att vårdhygienområdet ska samordnas nationellt av Folkhälsomyndigheten samt att den regionala smittskyddsfunktionen stärks.

För kommunal hälso- och sjukvård och äldreomsorg bedöms den största betydelsen ligga i ett förstärkt vårdhygieniskt arbete, tydligare nationell vägledning samt ökade krav på kunskapsbaserat och personcentrerat smittskyddsarbete.

Socialnämnden bedömer sammantaget att förslagen kan bidra till stärkt patientsäkerhet, förbättrad smittförebyggande förmåga och ökad samverkan mellan kommun, region och statliga myndigheter.

Bakgrund

Regeringen har genom utredningen om stärkt framtida smittskydd tagit fram slutbetänkandet *Ett smittskydd för framtiden (SOU 2026:25)*. Utredningen har analyserat erfarenheter från bland annat covid-19-pandemin och lämnat förslag för att stärka Sveriges smittskyddsarbete inför framtida utmaningar.

Följande förslag bedöms vara särskilt relevanta för kommunal hälso- och sjukvård och äldreomsorg:

- förhållningsregler ska användas mer restriktivt och endast när frivilliga råd och stöd inte är tillräckliga,
- färre personer ska omfattas av förhållningsregler,
- Folkhälsomyndigheten föreslås få ett nationellt samordningsansvar för vårdhygien,
- smittskyddsläkarfunktionen stärks och benämns regional smittskyddsläkare,
- vård, behandling och läkemedel för vissa smittsamma sjukdomar ska kunna omfattas av utökad kostnadsfrihet.

Motivering

Stärkt vårdhygien är positivt för kommunal vård och omsorg

Socialnämnden ser mycket positivt på förslaget att Folkhälsomyndigheten får ett nationellt samordningsansvar för vårdhygien. Kommunal hälso- och sjukvård och särskilda boenden har under lång tid haft varierande tillgång till vårdhygieniskt stöd beroende på regionala

HAPARANDA

— HAAPARANTA —

förutsättningar. En nationell samordning kan bidra till mer likvärdiga arbetssätt och kunskapsstöd över landet.

Förslaget bedöms särskilt gynna äldreomsorgens arbete med att förebygga infektioner, vårdrelaterade smittor och utbrott av exempelvis influensa, covid-19, vinterkräksjuka och multiresistenta bakterier.

Ett mer personcentrerat smittskydd

Utredningen innebär en ökad betoning på frivillighet, delaktighet och individuellt anpassade insatser. Förslagen ligger väl i linje med hälso- och sjukvårdslagens och socialtjänstens grundprinciper om självbestämmande och integritet.

Samtidigt ställer detta högre krav på verksamheternas förmåga att arbeta med information, rådgivning, motivation och individanpassade lösningar för att förebygga smittspridning.

Förbättrad samverkan

Socialnämnden bedömer att en tydligare roll för den regionala smittskyddsläkaren kan skapa bättre förutsättningar för samverkan mellan kommunen, regionen och nationella myndigheter vid utbrott och andra smittskyddshändelser. Detta är särskilt betydelsefullt ur beredskaps- och patientsäkerhetsperspektiv.

Synpunkter

Konsekvenser för verksamheten

Om förslagen genomförs behöver kommunen fortsatt utveckla:

- arbetet med basala hygienrutiner,
- systematisk vårdhygienisk uppföljning,
- utbildningsinsatser för legitimerad personal och omsorgspersonal,
- lokala rutiner för smittförebyggande arbete,
- samverkan med regionens smittskydds- och vårdhygienfunktioner.

Förändringarna bedöms inte medföra några större organisatoriska förändringar inom den kommunala hälso- och sjukvården men innebär ett ökat fokus på förebyggande och kunskapsbaserat arbete.

Konsekvenser för patienter och brukare

Förslagen stärker individens rätt till integritet, självbestämmande och delaktighet i vård och behandling. Detta bedöms vara positivt för patienter inom kommunal hälso- och sjukvård och för personer som bor på särskilt boende.

Samtidigt kan verksamheterna i vissa situationer behöva hantera smittrisker genom dialog och individuella lösningar snarare än genom formella förhållningsregler. Detta ställer ökade krav på kompetens och professionella bedömningar.

Ekonomiska konsekvenser

De direkta ekonomiska konsekvenserna för kommunen bedöms vara begränsade. På längre sikt kan dock behov uppstå av:

- kompetensutvecklingsinsatser,

HAPARANDA

— HAAPARANTA —

- hygienutbildningar,
- implementering av nya nationella kunskapsstöd,
- utökad uppföljning av vårdhygien och patientsäkerhet.

Samtidigt kan ett stärkt förebyggande arbete bidra till minskad smittspridning och därmed lägre kostnader för vårdinsatser, sjukfrånvaro och hantering av utbrott.

Konsekvenser för patientsäkerheten

Förslagen bedöms sammantaget ha positiva effekter för patientsäkerheten genom:

- stärkt nationell styrning inom vårdhygien,
- tydligare ansvarsfördelning,
- förbättrad samverkan,
- ökad kunskapsstyrning,

utvecklad beredskap inför framtida smittspridningshändelser.

Socialnämndens yttrande

Socialnämnden i Haparanda kommun ställer sig i huvudsak positiv till förslagen i betänkandet *Ett smittskydd för framtiden (SOU 2026:25)*.

Nämnden bedömer att förslagen kan bidra till ett mer kunskapsbaserat, rättssäkert och långsiktigt hållbart smittskydd. Särskilt positivt är förslaget om nationell samordning av vårdhygienfrågor, vilket bedöms skapa bättre förutsättningar för en likvärdig och säker vård inom kommunal hälso- och sjukvård och äldreomsorg.

Nämnden ser också positivt på ambitionen att stärka individens självbestämmande och integritet samtidigt som smittskyddsarbetet utvecklas. För att genomförandet ska bli framgångsrikt är det viktigt att kommuner, regioner och berörda myndigheter ges stöd i form av tydliga nationella riktlinjer, utbildningsinsatser och ändamålsenliga kunskapsstöd.

Socialnämnden bedömer att förslagen sammantaget stärker förutsättningarna för god vård, hög patientsäkerhet och en förbättrad beredskap inför framtida smittskyddsutmaningar.

I tjänst

Anu Harri-Tyni
Medicinskt ansvarig sjuksköterska